

Natuur.fitis

België - Belgique
P.B. 2288
Grobbendonk
P601554

Kantoor van uitgifte:
2280 Grobbendonk

Driemaandelijks verenigingsblad van Natuurpunt Nete&Aa- 1ste kwartaal - jaargang 41, 2013
verschijnt in januari, april, juli en oktober

Retouradres: Julien Bouwen,
Kasteeldreef 6,
2288 Bouwel

**Vereniging
Algemene ledenvergadering**

**Actua
Het jaar van de Muis**

**Studie
Dagvlinders Olens Broek**

natuurpunt
Nete&Aa

©An De Wilde

Natuurpunt is een open en ongebonden vereniging die mensen op een aangename wijze kansen wil geven om zich in te zetten voor de duurzaamheid van natuur en landschap vanuit een brede maatschappelijke visie. Onze activiteiten situeren zich hoofdzakelijk op het vlak van studie, educatie, beleid en reservatenwerking.

Lid worden? Schrijf €24,- over op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, met vermelding van je naam. Word je lid van Natuurpunt vzw en woon je in Grobbendonk, Olen, Herentals, Herenthout of Vorselaar, dan ben je meteen ook lid van afdeling Nete & Aa.

Heb je vragen, neem contact op met onze leden ombudsman!

Contactgegevens:

Afdeling Nete&Aa digitaal
www.natuurpuntna.be
info@natuurpuntna.be

Kern Herentals-Olen
Eddy Vercammen
Krakelaarsveld 93
2200 Herentals
014/22.41.70
eddy.vercammen@lne.vlaanderen.be

Natuurstudie
Herman Puls
Vest 13
2200 Herentals
014/21.96.08
puls.herman@scarlet.be

Afdeling Nete & Aa
Luc Leenders
Lichtaartseweg 200
2200 Herentals
014 /22.09.04
leenders.luc@telenet.be

Kern Vorselaar
Dirk Willems
Doornlaan 25
2290 Vorselaar
014/50.12.63
dirk_willems@telenet.be

Financiën-Natuurbeheer
Guy Bellens
Zeven Zillen 21
2200 Herentals
014/26.27.89
guy.bellens@skynet.be

Leden ombudsman
Jean Demeyer
Waterstraat 38
2250 Olen
014235961
jeandemeyerolen@telenet.be

Kern Grobbendonk-Herenthout
Julien Bouwen
Kasteeldreef 6
2288 Bouwel
014/51.61.57
julienbo@scarlet.be

Natuur.fitis

Natuur.fitis is het gratis contactblad voor de leden van Natuurpunt vzw afdeling Nete & Aa.

Leden van Natuurpunt woonachtig buiten het werkingsgebied van afdeling Nete & Aa kunnen de Natuur.fitis ontvangen door hun lidmaatschap te wijzigen naar afdeling Nete & Aa of door zich te abonneren op de Natuur.fitis. Dit doe je door middel van een overschrijving van € 8,- op rekeningnummer 001-1693494-47 van Natuurpunt afdeling Nete & Aa, met vermelding van je lidnummer en "abonnement Natuur.fitis".

Een afzonderlijk abonnement zonder lidmaatschap van Natuurpunt is niet mogelijk.

Adverteren in de Natuur.fitis?

Wend je tot de verantwoordelijke uitgever voor de tarieven.

Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren Herenthout

Gewond dier gevonden? Bel snel:

014/51.40.41

Helpende handen bij het verzorgen van de slachtoffers of voor de verdere uitbouw van het opvangcentrum zijn steeds welkom. Financiële steun, op rekeningnummer 979-4363001-43 tav VOC Herenthout, zal goed besteed worden. Met een minimale gift van €7 wordt je lid en ontvang je de driemaandelijks Nieuwsbrief.

Reservatenfonds

Alle giften groot en klein zijn steeds welkom! Giften vanaf €40,- zijn fiscaal aftrekbaar. Je kunt onze aankoopprojecten steunen door een overschrijving op rekeningnummer:

293-0212075-88
Natuurpunt vzw
Coxiestraat 11
2800 Mechelen

Gelieve steeds het projectnummer te vermelden:

Project 3795 : Nete & Aa Algemeen

Project 7715 : Snepkensvijver (Herentals-Lichtaart)
Project 7730 : Schupleer (Vorselaar)
Project 7248 : Getlagen (Herentals)
Project 7147 : Langendonk Olens Broek (Olen-Herentals)
Project 7198 : De Bergen (Herenthout)
Project 7218 : Abroek (Grobbendonk)
Project 7199 : Kerkeheide (Grobbendonk)
Project 7245 : Vuilvoort (Herentals)
Project 7762 : Heiberg (Herentals)
Project 7772 : Vallei van de Maasloop (Herenthout)
Project 7787 : Lovenhoek (Vorselaar)
Project 3719 : Schaapstal Schupleer (Vorselaar)

Woordje van de voorzitter

De activiteitenkalender 2013 ligt voor ons: hij ziet er goed uit !

Het is één zaak dergelijke activiteiten te plannen; een andere zaak is het om oud en jong, zowel trouwe als nieuwe leden, maar ook niet-leden te mobiliseren.

In 2013 willen we ons uiterste best doen om 'volk op de been te krijgen'; een uitgelezen gelegenheid daartoe is de viering van 60 jaar reservatenwerking in onze regio. Drie belangrijke Kempense reservaten bereiken dan deze gezegende leeftijd: de Tikkebroeken in Kasterlee, de Zegge in Geel en de Snekensvijver in Herentals.

Noteer alvast dat begeleide wandelingen gepland zijn op respectievelijk 9, 16 en 23 juni. En gezien er aan dergelijke belangrijke landschapselementen cultuurhistorische en erfgoed-aspecten kleven, zoeken we ook daarrond iets te doen.

We komen er in ons volgend nummer uiteraard op terug.

Over cultuurhistorische aspecten gesproken ... wat willen we alles toch graag in vakjes stoppen: kunst, cultuur, erfgoed, natuur, landschappen, monumenten enz.

Vlaanderen zou Vlaanderen niet zijn moesten er niet voor ieder vakje commissies, agentschappen e.d. bestaan. Dikwijls een ongelooflijk kluwen.

Toch is alles rondom ons deel van één eenheid. In het Turnhouts Vennengebied, in de omgeving van de Klein Engelandhoeve (gelegen tussen Turnhout en Baarle-Hertog), vinden we een mooi voorbeeld van dergelijke verwevenheid: naast de wandelpaden in dit knappe natuurgebied kan men fijnzinnige gedichten lezen van Geert De Kockere: uitgespaarde letters in metalen platen met, doorheen die uitsparingen, permanent zicht op die blijvend evoluerende natuur. Hoe kan die verwevenheid beter geïllustreerd worden? Gaan kijken !!

OOIT WAS HIER WILDE HEI.
MAAR DE MENS WILDE OOK.
OOK WAT VAN DIE HEI.

HIJ STELDE PAAL EN PERK.
AAN DIE HEI.
HIJ BOND ZE IN (MET DRAAD),
HIJ SLOOT ZE AF (MET WATER).

EN DE HEI WERD WEI.

GEERT DE KOCKERE

Op bijgevoegde foto is dergelijk gedichtje te lezen: poëtische weergave van de teloorgang van onze heidelandschappen.

Uitnodiging lokale Algemene Ledenvergadering

Zondag februari om 16u

Parochiezaal, Dorp 43, Bouwel

Het bestuur van Natuurpunt, Afdeling Nete & Aa nodigt u en uw gezinsleden uit op de jaarlijkse Algemene ledenvergadering.

We gaan eerst op verkenning naar het Philipsbos (dit is een recente aankoop van het Kempisch landschap en de gemeente Grobbendonk).

Verzamelen om 14 uur aan de Parochiezaal.

Het officiële gedeelte begint om 16 uur in de Parochiezaal. De werking van de afdeling wordt doorgelicht aan de hand van de jaarverslagen. Bestuurlijke aspecten krijgen de vereiste aandacht en uiteraard blikken we vooruit op het komende jaar waarin een aantal belangrijke activiteiten zullen plaatsvinden.

Een warme oproep aan alle leden om eens 'uw gedacht te komen zeggen' !

Drank zal er zijn en aan hapjes zal het niet ontbreken.

Tot dan !

Dit tekstje draag ik op aan onze vrijwilligers omdat dankzij hun werk op vele plaatsen de oorspronkelijke landschappen weer in volle diversiteit hersteld zullen worden. Dan wordt die wei weer hei ...

En natuurlijk aan u allen een fijn en gelukkig 2013 toegewenst.

INFO

Luc Leenders
leenders.luc@telenet.be

VOORBIJE ACTIVITEITEN

Met de fiets naar het Philipsbos

Hop, de fiets op!

Tijd om over de bomen te leren, en over het bos.

Tijd om even een deeltje te zijn van dit bos!

De kinderen van het derde leerjaar Klavertje 3 in Bouwel,

hadden de weergoden in hun kamp!

Toen juffrouw Magda vanuit het stoffige klaslokaal naar buiten kwam, en de kinderen uit hun stoelen in beweging kwamen was daar de zon.

Ze bleef schijnen. De juf maar ook de zon!

Net zolang tot de fietsen terug waren na een geslaagde leerrijke dag, niet ten velde maar in den bos...Het Philipsbos!

Het creëren van identiteitskaarten van de bomen ging als volgt:

- De Dennentoppers maakten een afdruk van de stam dan de grove den en de lariks. Iedere schors vertelt namelijk iets unieks over een boom, net zoals een vingerafdruk uniek is voor de mens.
- De Kastanjabolsters waren echte kunstenaars want met potloodtekeningen werden de verschillen duidelijk tussen een wilde en een tamme kastanje.
- De Eikels, die hielden zich heel in detail bezig met de gelobde en getande bladeren van mekaar te onderscheiden, van de Amerikaanse eik en van de wintereik.

Nu de kinderen de bomen hadden geïdentificeerd, kwamen ze bij hun nieuwe vrienden, de bomen op bezoek. Dit om mekaar iets te leren,

Over de verschillen tussen bomen, stammen en kruinen. Om iets te leren over de dieren die er wonen, en de gelaagdheid in het bos met al zijn facetten.

Na een lekkere chocomelk en een speculaasje, ons aangeboden door de mama van Berne en Willem, hadden alle kinderen nog genoeg energie om terug naar de school te fietsen! Wanneer gaan we terug naar het bos?

Dominique.

Paddenstoelenwandeling

In 2011 kocht de Stichting Kempisch Landschap het Philipsbos in Grobbendonk en stelde het open voor het publiek. Voor velen was deze wandeling dan ook een eerste kennismaking met dit gebied. De vele regen van oktober gevolgd door enkele zomerse dagen hadden het bos omgetoverd in een paddenstoelenparadijs. De gidsen konden onmogelijk stilstaan bij elke paddenstoel want dan hadden we geen honderd meter gewandeld. Op de stam van een grove den stonden ontelbare sombere honingzwammen, dat moesten we even bewonderen. De uitleg van de gids ging jammer genoeg verloren in het lawaai van de autosnelweg. Gelukkig trokken we snel het bos in, ver weg van het voorbijrazende verkeer.

Een dode boom die op de grond lag, we zouden er zo voorbij gelopen zijn als Nadine ons niet gevraagd had om eens over die boom te wrijven en aan onze handen te ruiken. Iedereen herkende de geur van een ontsmettingsmiddel. Dood materiaal wordt opgeruimd door allerlei zwammen en op deze dode boom was de ziekenhuisboomkorst alvast met dat opruimwerk begonnen. Bij een stapeltje houtblokken konden we nog kennismaken met zo enkele opruimers als de paarse korstzwam, de gele korstzwam en een kelderzwam. Tussen de bladeren vonden we een paddenstoel met witte op de steel aflopende plaatjes en de steel was onderaan duidelijk verdikt. De paddenstoel had ook een aangenaam zoetige geur, marsepeingeur volgens Nadine. Toen Nadine op de dikke voet

ADVOCATENKANTOOR

Steven HEYLEN

Sophie DIELTJENS

*algemene rechtspraak - familierecht - huur
handelsrecht - invorderingen - verkeersrecht
schadegevalen - schuldbemiddeling*

Langstraat 128 B
2270 Herenthout

Tel. 014-511 952
Raadpl. na afspraak

gekleurde bollen op de grond waren aardappelbovisten. Russula's, daar konden we ook niet naast kijken. Nadine toonde hoe bij een russula de steel breekt als een krijtje terwijl bij andere soorten paddenstoelen de steel meer splijt. Bij de geelwitte russula had de hoed een gele bovenkant en een

kneep drupte er een waterige vloeistof uit de paddenstoel, de pisser was dan ook een passende bijnaam voor de knotsvoettrechterzwam. De vele donkere en heel vettig aanvoelende paddenstoelen waren botercollybia's of vettige dikstelen in de volksmond. In een dennenbos stonden donker bruine paddenstoeltjes en als je ze plukte dan kwam er een meksap uit hun steel, leverkleurige melkzwammen.

Iemand kwam aandragen met een tak met een gele geleiachtig ding op. Een gele trilzwam zei onze gids en ze vertelde er bij dat men dat in Engeland heksenboter noemt omdat men daar gelooft dat een huis waarbij je de gele trilzwam vindt, behekst is. Een erg fragiel uitziend maar ongelooflijk mooi lila - paars gekleurd paddenstoeltje was het elfenschermpje en het had een radijsachtige geur. Om paddenstoelen op naam te brengen moet men dikwijls naar de kleur van het sporenpoeder kijken. De meeste plaatjeszwammen hebben wit sporenpoeder, nu hadden we echter een donkerbruine plaatjeszwam met bruin sporenpoeder. Ruiken kan ook helpen en volgens onze gids rook dit exemplaar naar rode biet en hadden we te doen met de bietengordijnzwam, een algemeen voorkomende paddenstoel bij berk. Bij heel jonge gordijnzwammen vindt je tussen de hoed en de steel een gordijn maar dat was bij deze wat oudere paddenstoel al verdwenen. Nog een soort met bruin sporenpoeder vonden we op een stronk en had een goudgele hoed, de dennenvlamhoed. Overal tussen het mos vonden we sierlijke paddenstoeltjes met kegelvormige hoedjes en lange stelen. Als je ze plukte dan kwam bij de melksteelmycena melk uit de steel terwijl de kleefsteelmycena aan je vinger bleef plakken. Op een stuk hout stonden ook zo' sierlijke paddenstoeltjes en die roken dan weer naar een zwembad, bundelcloormycena's. Die rode paddenstoel met witte stippen, de vliegenschwam, was natuurlijk door iedereen gekend. Die geel

witte onderkant. Bij een berk vonden we de roze berkenrussula en een exemplaar met een paarse hoed en ook wat paars op de steel was de duivelsbroodrussula. We mochten ook eens proeven en iedereen zal het zich nog wel herinneren, die duivelsbroodrussula was serieus pikant.

Eetbaar was de kastanjeboleet. De onderkant van zijn bruine hoed was een soort gele spons die blauw kleurde als je er op duwde. Zo herken je hem ook van eekhoortjesbrood dat een lichtere onderkant heeft en waarbij ook de blauwverkleuring achterwege blijft. Door de dikke strooisellagen in onze bossen heeft de valse dooierzwam de plaats ingenomen van de smakelijkere echte cantharel. Het werd allemaal wat veel om te onthouden, maar we herinneren ons toch nog enkele specialiteiten zoals het merkwaardig gevormde oorlepelzwammetje, het muizenstaartzwammetje op een dennenkegel en de grote sponszwam bij een dennenboom.

Bij de vijver konden we nog wat bijpraten met de gidsen Herman en Nadine of gewoon wat nagenieten bij een kom soep, een drankje en een hapje.

Guy

BUITENSPORT

Herenthoutseweg 202

2200 Herentals

Tel. 014/21.21.18

info@zwerver.be

ACTIVITEITENKALENDER

Zaterdag 5 januari

Nieuwjaarswandeling Schupleer Vorselaar ism VVV Vorselaar

Het is ondertussen een goede traditie, en die willen we in ere houden. We spoelen de nieuwjaarkaters door met een frisse wandeling op het Schupleer. We genieten van het winterlandschap en kijken uit naar overwinterende vogels. We eindigen rond 12 uur in onze schapenstal met een borrel uit het vuistje op het nieuwe jaar. Wie er de voorbije jaren bij was, herinnert zich zeker de prachtige waarnemingen van ijsvogels, zilverreigers, reeën en de gezelligheid achteraf. Laarzen nodig bij nat weer!

⌚ 9u30 aan de schapenstal / Dijkbaan in Vorselaar

👤 Dirk Willems 014/50.12.63

Zaterdag 5 januari

Waterwantsen determineren

Tijdens deze korte cursus leert Eric ons waar we allemaal moeten op letten bij het op naam brengen van waterwantsen.

⌚ 9u Pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200, einde 12u

👤 Eric Stoffelen tel. 011/21.56.50 of ericstoffelen@skynet.be

Zondag 6 januari

Turen naar vogelkuren

Vanuit de vogelkijkhut zoeken we over de plas en het gagelstruweel naar vogels.

⌚ tussen 9u en 11u aan vogelkijkhut Snepkensvijver, Lichtaartseweg Herentals

👤 Guy Bellens 014/26.27.89

Zaterdag 19 januari

Beheerwerken Kerkeheide Grobbendonk

Voor het behoud en uitbreiding van de heide moeten we deze vrijmaken van houtopslag (berk en den). Als je maar voor enkele uurtjes kan komen ben je steeds welkom.

s'Middags worden we verwend met een broodje en warme drank.

⌚ 9u op het einde van de Dennenlaan Grobbendonk (einde 16u)

👤 Julien Bouwen, julienbo@scarlet.be 014/51.61.57

Zondag 20 januari

Beheerwerken Schupleer Vorselaar

Iedereen is welkom, ook voor enkele uurtjes.

⌚ 9u Schapenstal Dijkbaan, Vorselaar (einde omstreeks 13 uur)

👤 Yannick Daems 014/23.05.67

Zondag 20 januari

Winterwandeling langs Kleine Nete Grobbendonk

We wandelen langs de Kleine Nete richting Derde Sas en Abroek en keren terug via het Albertkanaal.

⌚ 9u aan het containerpark van Grobbendonk Industrieweg, einde 12u

👤 Julien Bouwen, julienbo@scarlet.be 014/51.61.57

Zaterdag 26 januari

Poelenwerkgroep

Wateronderzoek van twee vennen op het Heiken.

⌚ 10u aan de schapenstal / Dijkbaan in Vorselaar.

Analyse waterstalen

Chemische analyses op de waterstalen.

⌚ 13u firma O.A.C. bvba, Bedrijvenpark Dikberd 14 Unit 13B, Herentals

📞 Louis Pals 014/58.97.80

Zondag 27 januari

Ganzentocht Zeeland, Nederland

Naar jaarlijkse gewoonte gaan we ook dit jaar op zoek naar de verschillende overwinterende ganzen in Zeeland. Het is niet de bedoeling dat we op zoek gaan naar zeldzaamheden maar je weet maar nooit.

Welke plaatsen we juist bezoeken zal afhangen van de voorbereiding maar Brouwersdam bezoeken we in ieder geval. We hopen dat we goed weer hebben en de vogels (ganzen, duikers, eenden, steltlopers en twee soorten zeehonden) dit keer onder ideale omstandigheden kunnen bestuderen.

Niet vergeten: luchtpakket, telescoop en warme kledij.

⌚ 8u aan de carpoolparking rechtover het Aldheimhotel langs de N 13 tussen Grobbendonk en Herentals, terug thuis rond 18 uur.

📞 Norbert Willaert (014/50.11.66 of via GSM 0475/95.97.16) en Wilfried Van den Schoor (014/51.61.42)

Vrijdag 1 februari

Thema avond "Oog in oog met wilde bijen"

Dat het over de hele wereld met de bijenpopulatie slecht gaat is geen nieuws meer. Toch blijft het ons beroeren en met reden, vermits deze insecten verantwoordelijk zijn voor het bestuiven van vele plantensoorten, waarvan ook vele van groot economisch belang. Dat het met de wilde bijensoorten ook bergaf gaat is minder bekend en haalt minder snel het nieuws. Toch zijn ook zij deel van de natuurlijke bestuivingsmotor.

Van maart tot oktober spelen zich dagelijks de boeiendste taferelen af in de bijenwereld in onze tuin. Het verhaal gaat over verleiding en bedrog, metselaars en behangers, pluimvoeten en slobkousen, macho's en huisvrouwen. Wist u dat deze zachttaardige dieren niet steken, dat ze solitair leven en elk een eigen nestje maken? Dat ze als geen ander bessenstruiken, fruitbomen en andere gewassen bestuiven? Dat is een reden te meer om het deze dieren naar hun zin te maken, ook in onze eigen tuin. Met de praktische tips die u leert op de infoavond wordt dat een koud kunstje!

Napraten doen we op onze traditionele nieuwjaarsreceptie die volgt op de lezing. Inschrijven is niet nodig en de inkom is gratis.

Organisatie Milieuraad Herentals

⌚ 20u Lakenhal, Grote Markt, Herentals

📞 Herman Puls tel: 0496/96.78.27,
puls.herman@scarlet.be

Zaterdag 2 februari

Beheerwerken Snekensvijver Herentals

Iedereen is welkom, ook voor enkele uurtjes.

⌚ 9u aan vogelkijkhut Snekensvijver, Lichtaartseweg Herentals (einde omstreeks 13 uur)

📞 Kristof Sprengers, 0486/79.25.53
kristofsprengers@telenet.be

Zondag 3 februari

Turen naar vogelkuren

Vanuit de vogelkijkhut zoeken we over de plas en het gagelstruweel naar vogels.

⌚ tussen 9u en 11u aan vogelkijkhut Snekensvijver, Lichtaartseweg Herentals

📞 Guy Bellens 014/26.27.89

Zondag 3 februari

Wandeling + Algemene ledenvergadering

We gaan eerst op verkenning naar het Philipsbos (dit is een recente aankoop van het Kempisch landschap en de gemeente Grobbendonk). Daarna houden we onze jaarlijkse algemene ledenvergadering onder het genot van een hapje en een drankje.

⌚ 14u start wandeling Parochiezaal, Dorp 43, Bouwel

⌚ 16u Algemene ledenvergadering Parochiezaal, Dorp 43, Bouwel

📞 Luc Leenders, 014 /22.09.04

Zondag 10 februari

Kwis Zoogdierenwerkgroep

Kwis over onze zoogdieren én de natuur.

Deelname: 1 euro/persoon. Kinderen onder 12 jaar gratis.

🕒 13u30 Pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200

👤 Karel Tops, bos_vos@ymail.com

Zaterdag 16 februari

Beheerwerken Kerkeheide Grobbendonk

Voor het behoud en uitbreiding van de heide moeten we deze vrijmaken van houtopslag (berk en den).

Als je maar voor enkele uurtjes kan komen ben je steeds welkom. s'Middags worden we verwend met een broodje en warme drank.

🕒 9u op het einde van de Dennenlaan Grobbendonk (einde 16u)

👤 Julien Bouwen, julienbo@scarlet.be
014/51.61.57

Zaterdag 16 februari

Beheerwerken Lovenhoek Vorselaar

Iedereen is welkom, ook voor enkele uurtjes.

🕒 9u aan de kapel van de Lovenhoek (einde omstreeks 13 uur)

👤 Ilf Jacobs tel: 0494/26.94.16

Zaterdag 23 februari

Poelenwerkgroep

Verzuring van oppervlaktewater. We proberen een zicht te krijgen op de processen die hierin meespelen.

🕒 9u Pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200, einde 12u

👤 Louis Pals 014/58.97.80

Zaterdag 23 februari

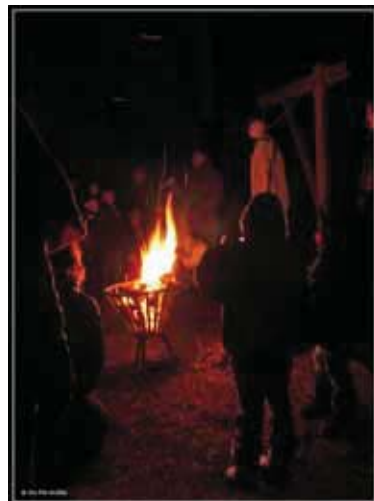
Vertelwandeling Over de verloren gierput op de begijnen dijk!

Het is weer zo ver !

Lang zal het niet meer duren, van vertellers en chocomelk en hete vuren.

Muziek, verhalen en rubber botten, de thuisblijvers dat zijn de zotten.

Oké oké, vorig jaar was het waanzinnig koud, maar als jullie zorgen voor de warmte dan zorgen wij voor het hout !

Natuurgidsen, Natuurpunt Nete & Aa en Natuurpunt Educatie vzw nodigen u uit op hun zoveelste duistere vertelwandeling. Voor 2 euro (drankje inbegrepen) mag je als volwassene mee, kinderen tot 12j gratis.

Tijdens een wandeling van ongeveer 2u krijg je verschillende verhaaltjes te horen...en daarna is er warme soep, chocomelk, koude jenever en co...rond een gezellig vuurtje en een schitterende winterse sterrenhemel, inclusief volle maan en zingende elfjes.

🕒 Vertrekken kan tussen 18 en 20u op het einde van de Rozenstraat, Herentals (volg de pijlen "Natuurpunt" tot aan de tent op de vertrekplaats)

👤 Herman Puls tel: 0496/96.78.27,
puls.herman@scarlet.be

Zaterdag 2 maart

Beheerwerken Heiberg Herentals

De lente en het broedseizoen komen er weer aan, en dus ook onze laatste werkdag van deze winterperiode. We gaan nog een beetje werken in bos en hei...om de vogels en andere dieren te plezieren. s'Middags gaan we weer gezellig picknicken. Wij zorgen voor de soep en Martine voor de dessertjes. Als je werkhandschoenen hebt, mag je die meebrengen. Iedereen is welkom, ook voor enkele uurtjes...gezellig werken en wat bijpraten!! Graag een seintje als je komt.

In het kader van het LIFE-project Kleine Nete zouden op de Heiberg de grote omvormingswerken, inclusief de plagwerken achter de rug moeten zijn...we gaan efkes een kijkje nemen. Eventuele opmerkingen over de werken zijn altijd welkom.

🕒 9u einde Lavendelweg, Herentals (einde omstreeks 16u) volg de pijlen "Natuurpunt"

👤 Herman Puls tel: 0496/96.78.27,
puls.herman@scarlet.be

Zaterdag 2 maart

Ledenfeest Kern Vorselaar

We pakken uit met een primeur : een gezellig avondfeestje voor onze Vorselaarse leden en hun familie. Alle leden uit Vorselaar krijgen hiervoor nog een persoonlijke uitnodiging in januari. Alvast zeker aan te strepen in de nieuwe agenda!

⌚ 19u Aperitief in het Buurthuis, Oostakker, Vorselaar

📞 Dirk Willems 014/50.12.63

Zondag 3 maart

Turen naar vogelkuren

Vanuit de vogelkijkhut zoeken we over de plas en het gagelstruweel naar vogels.

⌚ tussen 9u en 11u aan vogelkijkhut Snepkensvijver, Lichtaartseweg Herentals

📞 Guy Bellens 014/26.27.89

Vrijdag 8 maart

Spaghetti avond ten voordele van het VOC Herenthout

Zie verder in de Natuur.fitis voor de affiche.

Zaterdag 9 maart

Waterkevers determineren

Tijdens deze korte cursus leert Eric ons waar we allemaal moeten op letten bij het op naam brengen van waterkevers.

⌚ 9u Pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200, einde 12u

📞 Eric Stoffelen tel. 011/21.56.50 of ericstoffelen@skynet.be

Vrijdag 15 maart

Uilentocht Boeyendaal/Heikant Herenthout

Op vrijdagavond 15 maart trekken we onder vakkundige begeleiding van bekende "vogelkenner" Wilfried Van Der Schoor op zoek naar de verschillende uilensoorten die er in onze omgeving vertoeven. In het licht van de maan hopen we op een ontmoeting met de kerkuil, bosuil en steenuil. We kunnen kennis maken met de typische uilenroep en hopen hen ook in het licht van de spots te krijgen om hen uitvoerig te kunnen observeren. Indien mogelijk worden er na afloop enkele gerevalideerde uilen vrijgelaten.

In de pas gerestaureerde bakoven van de Tessenshoeve zullen er na de wandeling verse warme broodversnaperingen (recht uit de oven) ter beschikking worden gesteld. Dit alles aangevuld met een tas soep of andere dranken.

Kostprijs: €5 t.v.v. VOC Herenthout

⌚ 20u aan de Tessenshoeve op het kruispunt van de Boeyendaal-Callaerstraat-Kapelstraat in Herenthout

📞 014/51.40.41 of 0478/45.45.47

Zaterdag 16 maart

Beheerwerken Kerkeheide Grobbendonk

Dit is de laatste maal dat we in het voorjaar aan de slag gaan op de heide zodat er onze vogels in alle rust kunnen broeden.

Als je maar voor enkele uurtjes kan komen ben je steeds welkom. s'Middags worden we verwend met een broodje en warme drank.

⌚ 9u op het einde van de Dennenlaan Grobbendonk (einde 16u)

📞 Julien Bouwen, julienbo@scarlet.be
014/51.61.57

Zaterdag 9 maart

Oppervlaktewantsen determineren

Tijdens deze korte cursus leert Eric ons waar we allemaal moeten op letten bij het op naam brengen van oppervlaktewantsen.

⌚ 9u Pastorie St. Jozef Olen, Lichtaartseweg 200, einde 12u

📞 Eric Stoffelen tel. 011/21.56.50 of ericstoffelen@skynet.be

Zaterdag 17 maart

Beheerwerken Schupleer Vorselaar

Iedereen is welkom, ook voor enkele uurtjes.

⌚ 9u Educatief reservaat Dijkbaan, Vorselaar (einde omstreeks 13 uur)

📞 Yannick Daems 014/23.05.67

Maandag 18 maart

Poelenwerkgroep

We zijn benieuwd om te weten welke waterdierpjes er in deze poel leven, dus trekken we er op uit met schepnetten en emmers. Wat we ter plaatse niet op naam kunnen brengen, nemen we mee naar de pastorie waar we de diertjes onder de microscoop kunnen leggen en waar we de nodige boeken kunnen raadplegen.

⌚ 14u Hoek Zoerleberg – Broekstraat
Westerlo

Determinatie waterdiertjes

Iedereen met belangstelling voor waterdiertjes
is welkom.

⌚ 18u Pastorie St. Jozef Olen,
Lichtaartseweg 200

📞 Eric Stoffelen tel. 011/21.56.50 of
ericstoffelen@skynet.be

Zaterdag 23 maart

Eekhoornonderzoek Zoogdierenwerkgroep

We gaan haarvallen plaatsen voor
eekhoornonderzoek. Na het nestenonderzoek
van vorig jaar nu een haarvalonderzoek ter
vergelijking. Vooraf is er een uitleg over de
eekhoorn, zijn leefwijze, en het onderzoek.

Als het mogelijk is zullen we ism VOC
Herenthout gerehabiliteerde dieren vrijlaten.

⌚ 13u30 Parking Tennisclub Ter Heyde,
Lichtaartse Weg, Herentals

📞 Karel Tops, bos_vos@ymail.com

Zondag 24 maart

Spechtenwandeling Peertsbos Herentals

Einde maart zijn de spechten weeral volop op
vrijersvoeten, dit uit zich in het veelvuldig
roffelen, roepen en stoer doen... kortom
sommige vogels hebben veel met mensen
gemeen. De laatste jaren broeden er vijf
soorten spechten op verschillende plaatsen in
onze streek, we hopen om er een aantal van te
kunnen tonen..

⌚ 8u BLOSO-parking, Vorselaarsebaan 60,
Herentals

📞 Norbert Willaert 014/50.11.66 of via GSM
0475/95.97.16 en Wilfried Van den Schoor
014/51.61.42

Zondag 7 april

Turen naar vogelkuren

Vanuit de vogelkijkhut zoeken we over de plas
en het gagelstruweel naar vogels.

⌚ tussen 9u en 11u aan vogelkijkhut
Snepkensvijver, Lichtaartseweg Herentals

📞 Guy Bellens 014/26.27.89

Zondag 7 april

Voorjaarsbloeiers Lovenhoek Vorselaar

Einde maart steken op Lovenhoek
bosanemonen, speenkruid, goudveil en
sleutelbloemen de kop op. We verkennen
enkele mooie bloeiplekken en luisteren naar de
eerste zangvogels die terug zijn uit hun
winterverblijf.

⌚ 14 u aan de Taverne De Lovenhoek
(vroeger Roos van Casablanca),
Vroegeinde 61b in Vorselaar. Einde
omstreeks 17.30u

📞 Ilf Jacobs 0494/26.94.16

Maandag 8 april

Poelenwerkgroep

We zijn benieuwd om te weten welke
waterdiertjes er in deze poel leven, dus trekken
we er op uit met schepnetten en emmers. Wat
we ter plaatse niet op naam kunnen brengen,
nemen we mee naar de pastorie waar we de
diertjes onder de microscoop kunnen leggen
en waar we de nodige boeken kunnen
raadplegen.

⌚ 14u einde Larumsebrugweg Geel-Larum
Determinatie waterdiertjes
Iedereen met belangstelling voor waterdiertjes
is welkom.

⌚ 18u Pastorie St. Jozef Olen,
Lichtaartseweg 200

📞 Eric Stoffelen tel. 011/21.56.50 of
ericstoffelen@skynet.be

HUIS HAEST

**WIJNEN - LIKEUREN
ROOKARTIKELEN
KRANTEN - TIJDSCHRIFTEN**

**Zandstraat 1 - 2200 Herentals
Tel. 014/21.27.78
Fax 014/21.52.10**

NATUUR.ACTIE

DuPont schenkt €2.500 aan Natuurpunt

Elk jaar houdt DuPont de Nemours, een bedrijf met filiaal in Mechelen, een milieudag voor zijn personeelsleden. Bedoeling is om de personeelsleden een aangename maar ook leerrijke dag te bezorgen met het ganse gezin. Dit jaar streken ze neer in Hidrodoe in Herentals. De lokale kern van Natuurpunt verzorgde 2 paddenstoelenwandelingen die erg gesmaakt werden en dit kan je letterlijk nemen! De jongsten gingen gewapend met het Natuurpuntmeetlatje op zoek naar de grootste vliegenschwam. Het hoogtepunt, althans voor Natuurpunt, was de overhandiging van €2.500 door Geert Verhaeghe (Country Leader DuPont België) aan afdelingsvoorzitter Luc Leenders. Het geld zal gebruikt worden voor het Life+ Kleine Nete om de kwaliteit van de natuur te verhogen.

Paddenoverzet

Mijnheer Winter komt er aan! Bij deze een oproep om mensen warm te maken voor paddenoverzetacties.

Wil jij ook graag padden overzetten? Je kan zelf kiezen hoe vaak en wanneer! Alle hulp is welkom !!

Dit jaar is er paddenoverzet voor Kern Nete&Aa voorzien in de Nieuwendijk te Bouwel en op de Nijlensesteenweg te Herenthout. Meestal loopt de actie van februari tot eind maart, een beetje afhankelijk van de weersomstandigheden. Er wordt uitleg en ondersteuning gegeven.

Dus geef niet op maar geef je op! Aarzel niet, neem contact met Julien Bouwen, julienbo@scarlet.be, 014/516157

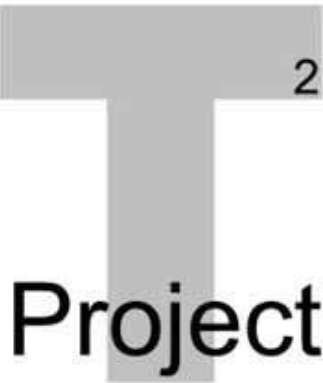
NATUUR.RESERVATEN

Life + Kleine Nete; Groot Heroïsch Werkweekend op Heiberg – Snekensvijver

Na een jaar afwezigheid, organiseerde de Beheerwerkgroep van JNM in samenwerking met Natuurpunt begin november opnieuw het Groot Heroïsch WerkWeekend. Decor voor het GHWW werd het natuurgebied Heiberg – Snekensvijver, één van de drie deelgebieden van LIFE+ Kleine Nete.

Een 25-tal JNM'ers schreef zich in, en kreeg op vrijdagavond een korte toelichting over het LIFE-project en hoe de Europese commissie bijdraagt aan natuurherstel door de projectcoördinator. Vergezeld door lokaal gerstenat, fruitsap en een knisperende houtstook, kabbelde de avond verder.

De weergoden bleken ons zaterdagochtend niet echt gunstig gezind. De regen hield echter niemand tegen om na een stevig ontbijt de

Project

0477/39 25 17
fax: 014/50 64 69
www.project2.be

TUINARCHITECTUUR – TUINAANLEG
TUINONDERHOUD – TUINMEUBELEN
TUINVERLICHTING - TUINADVIES

handen uit de mouwen te steken. Versterkt door een delegatie van het lokale Natuurpunt-beheerteam werden de beheerwerken aangevat.

Een deel van de groep ging aan de slag op Heiberg. Natuurpunt verwijderde op dit deel van de Kempense heuvelrug een deel van de dennenaanplant om zo enkele heiderelciten te kunnen uitbreiden. Aanvullend op deze kapwerken dunden de JNM'ers verder de opslag. Het hout werd uitgedragen en op hopen gestapeld. Berken- en dennenzaailingen werden te lijf gegaan. Op een nabijgelegen zandduin werd de strooisellaag van naalden en dennenkegels afgeharkt, zodat opnieuw open zand ontstaat, een waardevolle pionierssituatie.

Intussen was een kleiner deel van de groep aan het ploeteren rond Snekensvijver, één van de oudste natuurgebieden van Natuurpunt. Het ven wordt omringd door gagelstruweel, waarin niet alleen blauwborst maar ook de gageluil, een zeldzame nachtvlinder, zich thuis voelen. Om de verbossing tegen te gaan werden de berken uitgestoken. In de nabije toekomst zullen er nog enkele zones gemaaid en geplagd worden om ook de natte heide meer kansen te geven. Het natte en koude weer deed de warme soep en het kampvuur tijdens het middageten nog beter smaken. Nadat iedereen opgedroogd en opgewarmd was, werd er terug volop ingevlogen. Een flets herfstzonnetje verscheen zodat er tot aan de schemering hard werd doorgewerkt. De kleine oogjes en de massa

spaghetti die 's avonds verorberd werd, waren getuigen van de geleverde inspanningen. Na een portie gebakken eieren kreeg iedereen een riek, rijf of kruiwagen in zijn of haar handen gedrukt en werd een andere locatie op de Heiberg onder handen genomen. Bovenop de duinrug harkten we de strooisellaag van naalden en kegels af. Talloze kruiwagens strooisel werden afgevoerd, zodat een aanzienlijk areaal open zand werd hersteld. Het buntgras, de korstmossen en de zandloopkevers zullen hier volop van profiteren. Na een lekkere pompoensoep stond nog een excursie langsheen de uitgevoerde en geplande inrichtingswerken van LIFE+ Kleine Nete op het programma. De opkuis van de blokhut sloot dit geslaagd en productief werkweekend af.

INFO

Wout Opdekamp
wout.opdekamp@natuurpunt.be

NATUUR.STUDIE

Vogelwaarnemingen uit eigen streek – Herfst 2012

Voor dit najaar werden niet minder dan 2429 waarnemingen genoteerd dit door 77 verschillende waarnemers.

Hieronder een overzicht van de belangrijkste waargenomen soorten, als de aantallen niet vermeld zijn gaat het over één exemplaar. Meer details van al deze waarnemingen kan u nog altijd terug vinden via de site

<http://nete-aa.waarnemingen.be>

In vergelijking met andere jaren was het aantal grote zilverreigers aan de lage kant dit najaar, de eerste werd opgemerkt op 20/09 in Grobbendonk (JPO), opmerkelijk waren 15 exemplaren op een afgelaten visvijver van Krabbels op 27/10 (IJA). De enige purperreiger (sowieso een zeldzaamheid in eigen streek) van dit jaar werd op 02/11 overvliegend gezien in de omgeving van het Albertkanaal te Grobbendonk (JPO), erg laat voor deze soort. Op 28/11 was er vrij veel doortrek van ganzen, meestal kolganzen maar er werden ook twee

groepen (5 ex. RVE, 15 ex. RHE) toendrarietganzen gezien in het Olens Broek. Op het Kempisch kanaal in Sint-Jozef-Olen werd een krooneend gezien en gefotografeerd, dit tussen 07/11 tot 20/11 (TSL), blijkbaar een soort waarvoor niemand (al dan niet terecht) warmliiep. Twee vroege brilduikers werden gezien op het Albertkanaal op 28/10 (JPO). In tegenstelling tot dezelfde periode vorig jaar werden er dit jaar weinig roofvogels op doortrek waargenomen, vorig jaar was er onder meer een formidabele roofvogelpiek op 15 en 16 oktober.

Na een piek in augustus waren de meeste wespendieven blijkbaar al doorgetrokken, in september was er juist geteld één waarneming dit op 08/09 in Herentals (RAE).

De eerste rode wouw van dit najaar werd gezien op 24/09 in Olen (GBE), verder waren er tot 21/10 nog vier waarnemingen. Er werd slechts vier keer een bruine kiekendief genoteerd (tussen 04/09 en 29/09), dit op drie verschillende plaatsen (Grobbendonk, het Olens Broek en Lovenhoek). Van de blauwe kiekendief waren er (tussen 29/09 en 20/11) negen waarnemingen met in het totaal 10 vogels, opvallend is dat er vijf waarnemingen kwamen van de Aa-vallei in Vorselaar. De ringers van dienst kijken blijkbaar ook naar overtrekkende roofvogels! Hier op 01/10 ook nog een overvliegend smelleken (ILE).

In **2011** waren er tijdens de periode september t/m november waarnemingen van rode wouw (min. 9 ex.), bruine kiekendief (24), blauwe kiekendief (21), grauwe kiekendief (2), ruigpootbuiserd (1), visarend (4) en smelleken (7).

Visarend werd gezien op 08/09 in Herentals (RAE) en in de Lovenhoek op 07/10 (JVE) verder was er nog een claim van een visarend op 25/11 in Herentals van een NP medewerker. Behoorlijk laat maar vorig jaar fotografeerde Jeroen Vermeulen nog een visarend in het Schupleer op 04/12.

Goudplevieren op doortrek werden genoteerd in de Lovenhoek: 2 ex. op 23/09 (JVE) en twee keer aan de trektelpost aan het opgespoten terrein in Grobbendonk door RVE: 16 ex. op 31/10 en 4 ex. op 10/11. Het Vlot in Grobbendonk is de plaats in onze streek voor het waarnemen van bokjes, JPO zag ze hier op 15/10 (7 ex.), 28/10 (3 ex.) en nog één ex. op 03/11, blijft toch een mooie soort in eigen streek. Er waren vier waarnemingen van houtsnip: Den Haert op 28/10 (PDC), Engels kamp in Grobbendonk op 12/11 (PVDS), de Aa-vallei in Vorselaar op 14/11 (PVDS) en tenslotte in de omgeving van Snepkensvijver op 15/11 (JVK).

Op 28/10 vond JPO een zwartkopmeeuw cirkelend tussen een groep kokmeeuwen. Een

velduil werd opgestoten en gefotografeerd op 27/10 in de Roerdompstaart te Olen (TSL). Het valt me ieder keer op dat er weinig waarnemingen van uilen terecht komen op waarnemingen.be: kerkuil zes waarnemingen waarvan er drie in de tuin van WHE, steenuil slechts vier waarnemingen, bosuil zeven waarnemingen en tenslotte geen enkele keer ransuil.

Er werden 17 waarnemingen van ijsvogel genoteerd (waarvan 8 uit Vorselaar) dit van 14 verschillende gebieden.

Al de waarnemingen van middelste bonte specht kwamen uit Vorselaar (Lovenhoek en verrassend genoeg ook twee keer het Schupleer).

Na een waarneming van een overvliegende vogel op 21/08 werden er nu ook twee pleisterende duinpiepers waargenomen op het opgespoten terrein van Grobbendonk (02/09, RVE). Nadat er in Nederland en aan de Belgische kust regelmatig pestvogels werden gezien konden ook wij niet achterblijven, Tom Slegers hoorde op 07/11 in het Olens Broek pestvogel(s) roepen maar kreeg ze tot zijn grote frustratie niet in beeld, een mens zou voor minder vloeken. Tussen 01/09 en 29/09 waren er 11 waarnemingen van paapie met een maximum van 7 exemplaren op het opgespoten terrein van Grobbendonk op 04/09 (RVE).

Op 22/10 zag Tom Slegers twee beflijsters in het Olens Broek, in het najaar een zeldzame verschijning. Ook dit voorjaar was er slechts één waarneming, wat echt wel heel weinig is voor een voorjaar. Vuurgoudhaan werd gezien aan het Zwart Water op 25/09 (LMA) en in Grobbendonk op 22/10 (JPO).

**VERHAEGEN
VERPOORTEN**
ADVOCATEN

Hugo VERHAEGEN
Bieke VERHAEGEN
Peter VERPOORTEN

Lierseweg 102-104 / 2200 Herentals
T 014-21 56 86 / F 014-21 59 18

Heldenplein 42 / 3945 Oostham
T 011-80 67 08 / F 011-81 81 19

advocatenverhaegen@telenet.be

Contractenrecht

Aansprakelijkheidsrecht

Handelsrecht

Verzekeringsrecht

Strafrecht

De eerste klapekster van dit najaar werd gezien op 20/10 in de omgeving van de Roerdompstraat te Olen (TSL), nadien kwamen er alleen nog waarnemingen uit de Lovenhoek waar deze soort het eerst werd waargenomen op 28/10 (JVE, PTI & ETI). Vorig jaar overwinterde deze soort nog op drie plaatsen (Lovenhoek, Schupleer en Olens Broek) in onze regio.

Knap was een pleisterende Europese kanarie op 18/10 op het opgespoten terrein van Grobbendonk (RVE). Tussen 08/10 en 24/11 waren er 13 waarnemingen van barmsijs waaronder verschillende keren pleisterende kleine barmsijs, de enige waarneming van grote barmsijs waren 5 ex. in het Olens Broek op 11/11 (JVVDK). Hoe de waarnemers het onderscheid kunnen maken tussen kleine- en grote barmsijs in vlucht is mij niet echt duidelijk.

Lap ik had de vorige Natuur.Fitis nog geschreven dat er dit jaar erg weinig waarnemingen waren van kruisbek en zie dit keer werd deze soort tussen 13/09 en 22/11 niet minder dan 22 keer genoteerd met als grootste groep 14 overvliegende exemplaren in het Olens Broek op 02/11 (TSL).

Van een andere orde is de waarneming van een mogelijke grote kruisbek door Luc Matthé in de omgeving van Snekensvijver, jammer genoeg werd deze vogel alleen gehoord en niet in zit gezien.

Ook Ilf Jacobs dacht aan grote kruisbek toen hij begin november een eigenaardig roepende "kruisbek" hoorde in dezelfde omgeving. Hij zag de vogel zitten maar daar hij planten aan het inventariseren was had hij verdorie toch geen verrekijker mee zeker!

(Noot: het determineren van grote kruisbek op roep alleen is niet evident, er is aangetoond dat er minstens 8 verschillende vocale types van kruisbek voorkomen in West-Europa alleen al. Die types hebben onderling verschillende vluchtroep, alarmroep, zang enz. en vormen waarschijnlijk allemaal afzonderlijke soorten. Het is dus niet zo dat er maar één gewone kruisbek is met altijd dezelfde vluchtroep; het lijkt er eerder op dat in Europa meer dan 10 verschillende soorten "gewone kruisbek" voorkomen, elk met unieke vluchtroep (en alarmroep e.d.). De vluchtroep van een drietal types kunnen gemakkelijk verward worden met grote kruisbek. Tekst van Peter Adriaens)

Er worden dit najaar veel goudvinken gehoord en gezien, de grootste groep waren 7 exemplaren aan de Schoutenheiven in Herentals op 15/11 (JVK). Tussen 11/09 en 11/11 waren er tien waarnemingen van appelvink, steeds overvliegende vogels met uitzondering van de waarneming van 2 exemplaren aan het Engels kamp te Grobbendonk op 11/09 (PVDS). Geelgors tenslotte werd waargenomen in de Aa-vallei te Vorselaar 2 ex. op 22/10 (ILE), op 28/10 Den Haert (PDC) en een opvliegende vogel tussen rietgorzen in Grobbendonk op 03/11 (JPO).

Met dank aan David Van den Schoor (DVDS), Christof Henderieckx (CHE), Elias Tibax (ETI), Guy Bellens (GBE), Ignace Ledegen (ILE), Ilf Jacobs (IJA), Jeroen Vermeulen (JVE), Jonas Pottier (JPO), Jos Van Kerckhoven (JVK), Luc Matthé (LMA), Norbert Willaert (NWI), Paul De Cnodder (PDC), Peter Tibax (PTI), Peter Van der Schoot (PVDS), Pieter Vantieghem (PVA), R&B Foquet (R&BF), Rik Puls (RPU), Robin Vermeylen (RVE), Rudy Aeschlimann (RAE), Stijn Leestmans (SLE), Tom Slegers (TSL), Werner Langhmans (WLA), Wilfried Van den Schoor (WVDS), Wim Heylen (WHE), Wim Veraghtert (WVE) en vele vele andere waarnemers.

INFO

Norbert Willaert
norbert.willaert@skynet.be
www.NorbertWillaert.net

Vlinders in het Olens Broek

Het was de bedoeling om in 2012 van 1 april tot 29 september wekelijks een vast parkoers door het Olens Broek af te stappen en dagvlinders te tellen, precies zoals we dat de vorige jaren gedaan hadden. Op 6 april vernielde een paard het knuppelpad en zakte tot aan zijn buik in de modder, de brandweer moest er zelfs bijgehaald worden om het paard uit het broek te bevrijden. Om veiligheidsredenen sloot ANB vervolgens het knuppelpad af en konden we een kruis maken over ons vast parkoers. Op 30 april zochten en vonden we samen met de plaatselijke boswachter een oplossing. Delen van het vlindertraject werden geschrapt, andere delen werden bijgevoegd. Het nieuwe vlindertraject waarin zo veel mogelijke secties van het oude traject behouden werden is twee secties korter.

Als we de resultaten van de vlindertellingen bekijken dan is dat toch wel even schrikken, een vermindering met bijna 44% t.o.v. vorig jaar. Het

natte, koude voorjaar en de reeds vermelde problemen met het wandelparkoers zullen het lage aantal vlinders wel gedeeltelijk verklaren maar we vrezen dat onze vlindertellingen aantonen dat het echt niet goed gaat met onze dagvlinders.

Het oranjetipje leeft in vochtige gras- en hooilanden in de buurt van bossen. De vlinder vliegt in één generatie per jaar van begin april tot begin juni. De wijfjes zetten de eitjes afzonderlijk af op of net onder de basis van vrij grote bloemen van voornamelijk pinksterbloem. Slechts 1 oranjetipje werd genoteerd, hopelijk is dit te wijten aan het kille voorjaar en herpakt de soort zich in 2013. Over de jaren heen zien we een aantal vlinders waarvan we het aantal redelijk stabiel kunnen noemen. Dat zijn in de eerste plaats de vlinders waarvan de rupsen op brandnetels leven, atalanta, dagpauwoog en gehakelde aurelia. Het landkaartje, ook een liefhebber van brandnetels, lijkt zich te herstellen van de kloep die het in 2010 kreeg. Op plaatsen waar het landkaartje voorkomt, dient het verwijderen

Vlindersoort	2009	2010	2011	2012
atalanta	10	25	13	20
bont dikkopje			1	2
bont zandoogje	127	48	62	61
boomblauwtje	105	81	105	11
bruin zandoogje	714	342	116	124
bruine eikenpage			1	
citroenvlinder	34	48	64	56
dagpauwoog	15	24	30	17
distelvlinder	78		2	
eikepage	3	3	4	
geelsprietdikkopje	2	1	11	
gehakelde aurelia	11	26	6	27
groentje		4	1	1
groot dikkopje	81	79	89	38
groot koolwitje	12	7	6	3
hooibeestje	42	158	233	52
icarusblauwtje	55	116	19	4
klein geaderd witje	23	21	48	27
klein koolwitje	68	115	75	55
kleine vos		1	1	1
kleine vuurvlinder	9	23	16	19
koninginnepage			2	
landkaartje	35	5	8	12
oranje luzernevlinder	9	1		
oranje zandoogje	141	223	126	63
oranjetipje	17	9	11	1
zwartsprietdikkopje		6	2	
Totaal Vlinders	1591	1366	1052	594
Soorten	21	23	26	20
Telweken	26	24	26	21

van 's winters overstaande stengels van brandnetels voorzichtig en gefaseerd te gebeuren; aan die dorre stengels hangen de poppen en dus moet een deel blijven staan. Zeer mobiele vlinders die over grote afstanden kunnen zwerven als de citroenvlinder, klein koolwitje en klein geaderd witje kunnen we eveneens bij de stabiele soorten rekenen. Over de kleine vuurvinder, vooral te vinden bij schrale graslanden en heidevelden waar eveneens schapenzuring groeit, hoeven we ons evenmin zorgen te maken. Mannetjes van het bont zandoogje verdedigen ofwel een territorium op een zonbeschenen plekje in het bos of vliegen voortdurend rond op zoek naar wijfjes. De wijfjes zetten de eitjes meestal afzonderlijk af op de onderkant van de bladeren van verschillende soorten grassen van het geslacht zwenkgras, kweekgras, kropaar, straatgras, struisgras, struisriet en kortsteel. In het voorjaar en het najaar leggen de wijfjes vooral eitjes op zonbeschenen planten op open plaatsen terwijl ze in de zomer beschaduwde planten in het bos verkiezen. De soort profiteert van een vlindervriendelijk bosbeheer. Kleinschalige kap van bomen maakt het bos gevarieerder en meer open, bosrandbeheer waarbij geleidelijke overgangen en inhammen ontstaan is ook positief voor deze soort en dat is dan ook te

merken aan het aantal bonte zandoogjes doorheen de jaren.

Voor de andere vlinders die hun eitjes afzetten op grassen is het verhaal blijkbaar niet zo rooskleurig. Enkel het bruin zandoogje waarvan de aantallen in 2010 en 2011 fel achteruit gingen kon dit jaar de dalende curve ombuigen. Het hooibeestje (-78 %), het groot dikkopje (-57 %) en het oranje zandoogje (-50 %) stonden in de hoek waar de klappen vielen. En het waren niet enkel de vlinders met grassoorten als waardplant, ook het Icarusblauwtje (-79 %) met klaversoorten als waardplant en het boomblauwtje (-90 %) waarvan de rupsen op sporkehout, klimop en struikhei fourageren leken wel uit het broek verdwenen. Als een soort achteruit gaat dan vraagt men zich dikwijls af of het natuurgebied wel goed beheerd wordt. Natuurpunt organiseert elk jaar een tuinvlindertelling. Als we naar die telling gaan kijken dan zien we het oranje zandoogje van plaats 3 in 2011 naar plaats 9 in 2012 tuimelen.

Losse waarnemingen worden over heel Vlaanderen ingegeven in waarnemingen.be. Als we de resultaten uit dat bestand opvragen dan zien we in 2012 het groot dikkopje (-60 %), het hooibeestje (-35 %) en het boomblauwtje (-66 %) over gans Vlaanderen achteruit gaan terwijl het Icarusblauwtje in 2011 zijn klop al gekregen heeft (-62 %). Ook buiten natuurgebied blijken het dezelfde vlinders te zijn waarvan de populatie angstwekkend zakt. Laten we positief eindigen en hopen dat morgen alles beter wordt. Waarnemingen.be heeft in 2012 voor het Olens Broek alvast een nieuwe vlindersoort opgeleverd, het bruin blauwtje. Het weer was in 2012 niet echt vlindervriendelijk en dat bepaalt voor een groot deel de lage aantallen vlinders die gezien werden. Maar juist door dat weer zou het voor de vlinders als soort best kunnen meevallen, want de waardplanten voor de rupsen hebben prima kunnen groeien. Dus wensen we voor iedereen een vlinderrijk 2013.

Biologische voeding en drank
Bio-wijn en -bier
Kruidenthees en -remedies
Natuurlijke lichaamsverzorging
Ecologisch bad- en linnengoed
Natuurlijke huisdecoratie
Eerlijke handel artikelen
Gespecialiseerde boeken en cd's
Artisanale keukenbenodigdheden
Aromatherapie, etherische oliën, wierook
Oorkaarsen, edelstenen, bach bloemen
Ecologische kleding
Yoga, pilates, meditatie

Heidestraat 61
2460 Lichtaart
Tel. 014/47.87.72
info@midgaard.be
www.midgaardshop.be

INFO

Guy Bellens
guy.bellens@skynet.be

Waarom hokken planten samen?

In 2013 bestaat de regionale plantenwerkgroep "Thalicttrum" 10 jaar en kijken we al 10 jaar naar planten binnen onze reservaten in Geel, Herentals en Westerlo en trachten deze zo correct mogelijk te inventariseren. Maar wat vertellen deze planten ons? Wat zijn hun onderlinge relaties? Wat is Vegetatiekunde of Syntaxonomie? Wat staat er achter het begrip Associatie? Zeker belangrijk, nu we gestart zijn in 2012 met het verwerken van de inventarisaties met het programma Synbiosys. Welke mogelijkheden biedt dit programma en zijn er nog andere methoden om onze inventarisaties te interpreteren en deze op een objectieve manier aan de verschillende beheerteams van de reservaten door te spelen en te bespreken.

Daarom hebben we Hans Vermeulen van Natuurpunt Educatie gevraagd om deze en andere vegetatiekundige begrippen samen te vatten in een cursus die drie theorie en drie praktijklessen omvat.

Cursus : Waarom hokken planten samen?

1. **Donderdag, 23 mei** (19u30 tot 22u30)
 - Vegetatiekundige begrippen
 - Plaats: Pastorij, Lichtaartseweg 200, Sint Jozef Olen
2. **Donderdag, 30 mei** (19u30 tot 22u30)
 - Plantengemeenschappen
 - Plaats: Pastorij, Lichtaartseweg 200, Sint Jozef Olen
3. **Donderdag, 6 juni** (19u30 tot 22u30)

- Gebruik van Synbiosys voor het verwerken van inventarisatiegegevens
 - Plaats: Pastorij, Lichtaartseweg 200, Sint Jozef Olen
4. **Zaterdag, 8 juni** (9u-12u)
 - Praktijk Bostype Maasloop
 - Plaats: Containerpark, Pauwelsstraat, Herenthout
 5. **Zaterdag, 15 juni** (9u -12u)
 - Praktijk Dotterbloem - graslandtype
 - Plaats: Einde Larumsebrugweg, Geel, aan de kanaaldijk
 6. **Zaterdag, 22 juni** (9u -12u)
 - Praktijk Heitype
 - Plaats: Paradeplein, Teunenberg, Boerenkrijglaan 51 Olen

Prijs van de cursus bedraagt voor leden €36, niet-leden €40, exclusief onkosten voor nota's.

Inschrijven kan via
Jeannine.Simonis@telenet.be en
overschrijving op rekening

BE84 0013 7166 3559

van Natuurpunt Geel-Meerhout

met vermelding "cursus Thalicttrum 2013"

Graag willen wij het aantal deelnemers beperken tot 15 wegens organisatorische redenen en krijgen medewerkers van "Thalicttrum" en "Waterleven" voorrang.

NATUUR.ACTUA

Het Grote Vogelweekend

Tel mee met Tom Van Dyck

Kop koffie op het aanrecht, alle ogen gericht op de voederplank en het notitieboekje in de aanslag. De winter is weer daar. Tijd om de hongerige tuinvogels te helpen met extra voedsel. Doe mee aan het Grote

Biologisch Tuinbouwbedrijf

't Meulenhuis

aardappelen - asperges - seizoensgroenten

Levering groentenpakketen info : www.voedselteams.be

ook aanbod "vergeten" groentensoorten

Geert en Nancy Van Turnhout - Verschuieren

Molenstraat 36

2288 Bouwel

meulenhuis@meulenhuis.net

0499/346102

thuisverkoop

Ma : 09.00 - 12.00

Wo : 09.00 - 12.00 & 13.30 - 17.00

Vr : 13.30 - 17.30

Za : 09.00 - 12.00

controle Blik

Vogelweekend van Natuurpunt! Tel op 2 en 3 februari met Tom Van Dyck de meesjes, musjes en lijsters in je tuin en geef je resultaten door.

Omcirkel 2 & 3 februari 2013 alvast in je agenda (voor scholen: vrijdag 1 februari) en surf voor meer info naar

www.vogelweekend.be

Je maakt er kennis met de meest voorkomende tuinvogels inclusief hun gezang. Je ontdekt er ook hoe je hen kan verwennen met een aangepast menu. Neem deel aan de Grote Vogelwedstrijd. Misschien win jij de prijs voor de mooiste voederplank van Vlaanderen!

Café SPORTKRING

Kaartprijskamp slagen halen

- elke maandag om 20u
- elke dinsdag om 14u

Koulaak 6 – 2200 Herentals

Leden Werven Leden

'Bezorg Natuurpunt nieuwe leden en win een natuurreis naar de Donaudelta in Roemenië.

88.000 gezinnen zijn lid van Natuurpunt. Dat is ontzettend belangrijk, want hoe meer leden we hebben, hoe meer natuur we kunnen beschermen. Heb jij een buurman, nichtje, collega of kennis die net als jij geeft om de natuur en die nog geen lid is van Natuurpunt? Overtuig hen nu! Op die manier help je Natuurpunt groeien en maak je kans op een prachtige prijs!

Iedereen die tussen 15 september 2012 en 16 januari 2013 een nieuw lid aanbrengt, ontvangt

een uniek wedstrijdnummer. Kan je meer dan één persoon overtuigen om lid te worden? Des te beter, want voor ieder nieuw lid dat jij aanbrengt, verhoog je dus je winstkansen! Wie de meeste leden kan aanbrengen, wordt bovendien ook beloond met een mooie Kite-verrekijker.

De hoofdprijs is een begeleide reis voor twee personen naar de Roemeense Donaudelta, één van de grootste natuurschatten van Europa. Verder maak je ook kans op een verrekijker, waardebonnen in de Natuur.winkel, wijnpakketten en nog veel meer! Ontdek de ruime prijzenpot op

www.natuurpunt.be/ledenwervenleden

Katten helpen muizen inventariseren

Muizen zijn voor heel wat dieren een erg belangrijke voedselbron, denken we maar aan kerkuilen, dagroofvogels, vossen, marterachtigen, ... Bovendien kunnen sommige soorten aanzienlijke economische schade veroorzaken. Verder hebben we het vermoeden dat het met sommige soorten echt niet goed gaat, ook met de 'algemene' soorten niet. Toch wordt in Vlaanderen erg weinig onderzoek gedaan naar muizen. En daar wil de Zoogdierenwerkgroep verandering in brengen...

De enige gegevens die momenteel beschikbaar zijn, worden verkregen door braakballen van kerkuilen te pluizen en door het levend vangen van muizen met live-traps. Dit levert echter onvoldoende gegevens op om een goed zicht te krijgen op het voorkomen van de verschillende muizensoorten en hun trends. Wel lijkt het er op dat bepaalde soorten, zoals de veldmuis, het heel erg slecht doen.

In West-Europa wordt deze veldmuis gezien als dé belangrijkste voedselbron voor de kerkuil. Dus als de veldmuis het slecht doet, staat ook de kerkuil er waarschijnlijk niet goed op... Maar of de gegevens uit braakballen een realistisch beeld geven, weten we niet zeker. Mogelijk doen de andere soorten het gewoon beter, waardoor de kerkuil minder afhankelijk wordt van veldmuizen.

Om op die vragen een antwoord te kunnen bieden, roept de Zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt 2013 uit tot 'Jaar van de Muis', en roepen ze o.a. de hulp in van alle katten en hun eigenaars om een beter zicht te krijgen op het voorkomen van muizen in Vlaanderen. Jaarlijks vallen naar schatting 10 miljoen

muizen ten prooi aan de Vlaamse huiskatten. 10 miljoen dieren die ons meer kunnen leren over het voorkomen van de verschillende muizensoorten in Vlaanderen. Bovendien kost het niet veel moeite om ze te zien: uw kat brengt ze met plezier tot bij de achterdeur... Het enige wat u als katteneigenaar moet doen, is een fotootje (of meerdere) nemen van deze slachtoffers (dood of levend) en de waarnemingen ingeven op de website

www.waarnemingen.be.

Aan de hand van de foto's kunnen experts deze dieren op naam brengen en zo een beter beeld krijgen van de verspreiding van de

lang als het lichaam zelf). De kleur van de vacht is bruin of grijs, de buik is meestal witachtig.

Woelmuizen: Woelmuizen hebben een korte staart en korte poten. De snuit is stomp. De oorschelpen en ogen zijn eerder klein. Alle soorten lijken relatief sterk op mekaar.

De rugzijde van de rosse woelmuis (lichaam: 8,5-11 cm, staart 3,5-7 cm) is kastanje- of roodachtig bruin, de flanken zijn grijzig met een rode glans en de buikzijde is geel of gebroken wit. De kop is kort en stomp met zeer duidelijk zichtbare oorschelpen (bij andere soorten minder zichtbaar).

Slaapmuizen:

De slaapmuizen zijn een kleine familie knaagdieren met vijf soorten die in Europa leven. De meeste slaapmuizen hebben een pluimachtige staart en lijken daarom een beetje op eekhoorns. Ze zijn echter een stuk kleiner. Ze hebben grote ogen, ronde oorschelpen en korte pootjes. Slaapmuizen leven vooral in bomen en struiken. De dieren voeden zich met knoppen en vruchten (bijvoorbeeld noten). Ze slapen overdag en zijn 's nachts actief. Ze houden een winterslaap in een nest, onder de grond, in holle bomen, in holten of in nestkasten.

Roel en Greet D'haeseleer
Nieuwstraat 25
2200 Herentals

Tel. 014/86 06 30
 Fax 014/86 06 31
 E-mail : roel.dhaeseleer@dvvlap.be

Verzekeringen
Beleggingen - Leningen

Dit zijn de openingsuren van ons kantoor:

ma : 9u - 12u en 15u - 18u
 di : 9u - 12u en 15u - 18u
 wo : 9u - 12u
 do : 9u - 12u en 15u - 18u
 vr : 9u - 12u

verschillende muizensoorten in Vlaanderen.

Wie wil, kan natuurlijk zelf ook een poging doen om de verschillende soorten te leren herkennen. Hieronder geven alvast we een overzicht van de soortgroepen. Een volledig overzicht van de soorten staat op de website van de Zoogdierenwerkgroep

www.zoogdierenwerkgroep.be/studie/soorten

Spitsmuizen: Spitsmuizen zijn kleine, muisachtige dieren met een spitse snuit en korte poten. De ogen zijn klein, maar het gehoor en reukvermogen zijn echter goed ontwikkeld. Spitsmuizen hebben korte haartjes, meestal bruinachtig of grijs van kleur. Het grootste deel van de soorten leeft alleen en is zowel 's nachts als overdag actief. De meeste soorten eten hoofdzakelijk insecten. Sommige soorten, zoals de bosspitsmuis, hebben rode tandpunten.

Ware muizen: De ware muizen zijn de best gekende soorten. De huismuis, die je wel eens in huis kan tegenkomen, maar ook de bruine rat, zijn enkele voorbeelden. Ze hebben grote oren en ogen en een lange staart (ongeveer zo

Wie nog meer wil doen, kan meehelpen met het pluizen van braakballen (van kerkuilen) of het (levend) vangen van muizen met live-traps. Je kan je hiervoor opgeven via

info@zoogdierenwerkgroep.be.

Foto-tips

- Foto's in zij-aanzicht geven over het algemeen de grootste kans op een juiste determinatie.
- Zorg dat de staart zichtbaar is en de verhouding van de lengte ervan tot die van het lichaam.
- Foto's neem je liever overdag zodat je geen flits hoeft te gebruiken. Zo zijn de kleuren 'echter'.
- Neem bij woelmuizen ook een foto van de onderkant van de achterpoot en een detail van het oor.
- Een scherpe foto is wel erg handig ☺.

Stadsvogels zingen een toontje hoger

De verstedelijking heeft een grote invloed op heel wat soorten. Onderzoekers van de universiteit van Leiden bestudeerden het effect van stadslawaai op vogels. Lawaai belemmert de zang, die voor vogels essentieel is om het territorium af te bakenen. Maar ook voor de voortplanting: met de zang trekken ze namelijk een partner aan. Verschillende vogelsoorten passen zich aan dat stadsleven aan, bijvoorbeeld door luider en hoger te zingen. Maar heeft dat ook neveneffecten?

Stedelijke gebieden breiden zich steeds verder uit en de groene ruimte wordt schaarser. Een hele uitdaging voor dier- en plantensoorten. Sommige soorten voelen zich ondertussen thuis in de stad maar een heleboel soorten krijgen het daardoor hard te verduren. Zo neemt de biodiversiteit op grotere schaal af.

Hans Slabbekoorn en zijn collega's van de Universiteit Leiden onderzochten hoe zangvogels daarmee omgaan en kwamen tot intrigerende bevindingen. Heel wat stedelijke zangvogels passen hun zang en hun repertoire gewoonweg aan.

Eén van de problemen is geluidspollutie, kortom: het lawaai in de stad. Dat geluid is van een heel ander type dan de geluiden in de natuur. Er is voornamelijk een verschil in toonhoogte tussen beiden. In de stad horen we

Vergaderzaal
gratis beschikbaar

café
BRIGAND

Bovenrij 59
2200 Herentals
Tel. 014 22 15 12
maandag gesloten

Méér dan 100 verschillende bieren !

vooral lage tonen, zoals het verkeer. Om die te overstemmen moeten vogels hoger en luider zingen. Zo werd in Berlijn vastgesteld dat nachtegallen door de week luider zingen dan in het weekend. Vogels zijn bovendien ook hoger gaan zingen. Het Nederlands onderzoek werd ondertussen wereldwijd gerepliceerd met dezelfde bevinding: hogere zangfrequenties in de stad. Het onderzoek spitste zich toe op koolmezen. Koolmezen doen het goed in de stad en beschikken over een zeer uitgebreid zangrepertoire. In een luide omgeving zingen ze dus de liedjes met de hogere tonen. Steeds vaker wordt ook opgemerkt dat vogels in de stad hun repertoire uitbreiden door het nabootsen van stadsgeluiden, zoals sirenes of zelfs beltonen van gsm's.

Maar, vogels die hoger zingen trekken moeilijker een vrouwtje aan en houden dat ook minder lang. De kansen om een partner te vinden ligt bij die hoge zangers 17% lager. Vrouwtjes vallen nl. voor de combinatie van lage liedjes en een breed repertorium. Zo blijken mannetjes ook het laagst te zingen in de periode waarin vrouwtjes de eitjes leggen. De Amerikaans onderzoeker Luther stelde dan weer vast dat de variatie in het repertoire van huismussen sterk is gedaald tegen 50 jaar geleden. Die variatie had nochtans een bijkomende functie: het houdt concurrenten meer op afstand want verschillende liedjes impliceert de aanwezigheid van meerdere vogels. De impact van lawaai is dus verre van gunstig, ook omdat er daarnaast een klein licht effect werd gemeten op de grootte van legsels (het aantal eieren) en het aantal uitvliegende jongen.

www.natuurbericht.be

Cocktail aan pesticiden bezorgt hommelskolonies zware kater

Hommels uit kolonies die worden blootgesteld aan twee veel gebruikte pesticiden (een neonicotinoïde en een pyrethroïde) gaan veel minder vaak op pad om voedsel te verzamelen en raken veel vaker de weg kwijt. Dit zorgt ervoor dat de grootte en voortplantingssucces van de kolonies drastisch afneemt. Dat blijkt uit een onderzoek van de University of London dat onlangs werd gepubliceerd in het vaktijdschrift Nature. De aanwijzingen dat de malaise onder bijen en hommels op zijn minst mede wordt veroorzaakt door overmatig gebruik van pesticiden, nemen dus toe.

Hommels komen in contact met pesticiden bij het verzamelen van stuifmeel en nectar van gewassen. In deze studie wordt voor het eerst aangetoond in veldomstandigheden hoe een combinatie van bestrijdingsmiddelen negatieve gevolgen heeft voor het voortbestaan van volledige hommelskolonies.

Voor individuele hommels zijn de gebruikte dosissen in de meeste gevallen niet meteen dodelijk. Maar omdat de pesticiden het gedrag van de hommels veranderen, gaat de kolonie er als geheel wel op achteruit. Het is de eerste maal dat de link tussen de impact van pesticiden op individueel gedrag van hommels en koloniesucces wordt bestudeerd.

In het onderzoek in Nature staat het bestrijdingsmiddel imidacloprid centraal. Dat is

een erg populair neonicotenoïde in de akkerbouw en wordt vaak met honingbijensterfte in verband gebracht. Het tweede pesticide in de studie was het veelgebruikte lambda-cyhalothrin. Tijdens het vier weken durende experiment stierven twee van de tien hommelskolonies die aan een combinatie van beide bestrijdingsmiddelen werden blootgesteld.

Ook wanneer de pesticiden apart werden toegepast bracht dat schade toe aan de kolonie. Hommels die in contact kwamen met imidacloprid of een combinatie van de twee stoffen trokken er minder op uit op zoek naar nectar en stuifmeel. Ook de efficiëntie van hun voedselvluchten liet te wensen over. Daarenboven bleven ze langer onderweg en raakten ze vaker 'verloren'. Hierdoor moet de kolonie meer inzetten op werksters die buiten het nest verblijven en worden minder taken uitgevoerd in het nest zoals de verzorging van het broed. Of de blootstelling aan de pesticiden ook een gevolg heeft voor het overleven van de koningin in de winter, werd in deze studie niet onderzocht. Wel blijkt uit eerdere studies dat kolonies behandeld met imidacloprid minder koninginnen voortbrengen. Bij hommels is de koningin de enige die de winter overleeft.

Hommels spelen een belangrijke rol bij de bestuiving van gewassen. Ze zijn ijveriger dan honingbijen: 's ochtends gaan ze vroeger aan de slag en ze werken langer door. Met hun lange en dichte beharing zijn ze ook in staat om bij koude of regenweer te bestuiven, in tegenstelling tot honingbijen.

Het belang van insecten voor de bestuiving van landbouwgewassen en wilde planten kan moeilijk worden overschat. Zowat 84% van de 264 landbouwgewassen in Europa en een veelvoud aan wilde planten zijn afhankelijk van insecten voor hun bestuiving. De economische meerwaarde van bestuiving wordt geschat op zo'n 153 miljard dollar per jaar.

Recent debatteerden meer dan 200 imkers en natuurliefhebbers in Mechelen over de problematiek van wilde bijen en hommels op de studiedag 'Bijen in nood, samen naar oplossingen'. Ook daar bleek dat dringend maatregelen nodig zijn om de achteruitgang van het bijenbestand een halt toe te roepen.

www.natuurbericht.be

Noot: Op vrijdag 1 februari organiseert de Herentalse Milieuraad een thema avond

"Oog in oog met wilde bijen"

over deze problematiek. Zie de Activiteitenkalender vooraan in de Natuur.fitis.

Tel mee met **Tom
Van Dyck**

**Het Grote
Vogelweekend**

Eerste
weekend
van februari

www.vogelweekend.be • twitter mee: #vogelweekend

Tom & Co

Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren vzw

VOC Herenthout

nodigt u vriendelijk uit op haar

11de spaghettiavond

op vrijdag 8 maart 2013

**Een goed doel steunen door
lekker te eten tijdens onze
spaghettiaavond...**

wat wil je nog meer?

**Waar? Gemeentelijk Ontmoetingscentrum 'Ter Voncke'
Vonckstraat 17, 2270 Herenthout**

Wanneer? Vrijdag 8 maart 2013

Aanvang? Van 18.00 uur tot 22.00 uur

Meer info:

VOC Herenthout, Boeyendaal 74, 2270 Herenthout

Tel.: 014/51.40.41

info@vocherenthout.be

www.vocherenthout.be

flessen 100% op
basis van suikerriet!

Plantastische flessen

Onze vernieuwde verpakkingen zijn voor 100% gemaakt uit een plantaardige bron; namelijk suikerriet! Suikerriet blijft groeien en dat is een groot verschil met onze olievoorraden die steeds kleiner worden. Met onze flessen besparen we meer dan 13500 vaten ruwe olie per jaar.

Onze flessen op basis van suikerriet zijn 100% recycleerbaar met andere plastics. Als je voortaan een Ecover-fles koopt, stoot je drie keer minder CO₂ uit in vergelijking met vroeger. Een eenvoudige manier om je ecologische voetafdruk te verkleinen... Bovendien zijn de Ecover producten door hun plantaardige ingrediënten zacht voor de huid, maar krachtig tegen vuil.

Greener Packaging Award 2012

Op 20 november 2012 hebben Gondola en Fost Plus de allereerste Greener Packaging Awards uitgereikt. Ecover werd in de bloemetjes gezet omdat we ons op opmerkelijke wijze hebben ingespannen om de milieu-impact van onze verpakkingen terug te schroeven. Veel ecologische spelers werden beoordeeld, maar er kan er maar 1 de winnaar zijn. Ecover won dan ook de award voor de herkomst van de materialen.

ECOVER
surf naar WWW.ECOVER.COM